

leti bilo. Ali če pomislimo, da so celih 12 liberalnih let oderuhi jemali obresti, kolikoršnih so hoteli, moramo novo postavo pozdraviti kot prvi korak k boljšim denarstvenim razmeram pri nas. Zato bodi dnes uvrstena med vesele novice tri!

Gospodarske stvari.

Ječmen.

Zgodovina. Binkoštni praznik so stari Judje prinesli k tempeljnu božjemu prve snopiče novega ječmena in ga Bogu darovali v zahvalo, da so novo žetev čakali. Poznali so ječmen in ga sejali vsi stari narodi in je to žito iz Azije v Evropo po semkaj selečih se ljudstvih bilo doneseno. Tukaj so je začeli močno pridelovati, posebno zadnja leta, ker čedalje več ola, pive ali pira iz njega napravljajo. Vsled tega ima precejšnjo ceno. Po vsej Avstriji ga pridelajo na leto do 40 milijonov hektolitrov, na Štajerskem lani v gornjem 31.505, srednjem 87.942, na slovenskem pa 103.939, skup 223.386 hektolitrov. Razne zvrsti. Pri ječmenu razločujemo pred vsem zimski ječmen od jarega. Jari ječmen je navadnejši in ga je več raznih zvrstij: dvovrstni (dvorižnati *Hordeum distichon*), navadni štirivrstni (*H. vulgare*), šestvrstni (*H. hexastichon*), jeruzalemski (*H. zeocriton*), nagi himaljski ali nebeski ječmen (*Hordeum nudum vulgare*, *coeleste*), zimski ječmen (*H. vulgare hybernium*). Noveji čas hvalijo vsled posebnega pridelovanja nastale nove zvrsti: Chevalier-ječmen (pozni), Kalina (rani), ruski ječmen: te zvrsti pripadajo dvovrstnemu ječmenu. Teža. Dvovrstni 58—65 kilo, štirivrstni 52—58 kilo, šestvrstni 60—69 kilo, zimski ječmen 58—62 kilo pri hektolitr. Kaljivost se ohrani 2—3 leta. Podnebje. Zimski ječmen stori v toplejih, jari pa v gorkih in hladnih krajih. Zemljišče. Ječmen zimski ljubi močno ilovnato zemljo, lahka, izpita sušna zemlja mu ne ugaja. Jaremu ječmenu je potrebno vsega plevela čisto zemljišče, ki je dobro obdelano in pri zdatnem gnoji; najljubša so mu ilovnata tla; v mokrotnih ali vlažnih ali hladnih legah zadovolji se tudi z lahkejo zemljo; vendar v sušno, izpito, ali mokro, mrzlo, žilavo njivo ga ne gre sejati. Kolobar: zimski ječmen sejejo v praho, deteljšče, repišče; jari ječmen pa za okopavnim sadežem, pogosto za pšenico. Ječmen za ječmenom ne stori. Gnojenje. Ječmen gnojijo le, kedar se njemu namenjena njiva preorje. Mnogi zasejejo v tako njivo poprej kako zelenjad n. pr. lupino, in jo podorjejo, kar je tudi močen gnoj. Ovčji gnoj ne sodi rabiti za ječmen, iz katerega se boče pivo ali pir delati. Zamakanje z gnojnico ne sme premočno biti, ker sicer ječmeno žito rado poleže. Priprava. Ako se strnišče za ječmen odkaže, treba je večkrat dobro preorati; za okopavnim sadežem je pa enkratno oranje dosta; vsakako pa naj brazdo zimski mraz stere! Spomladi orati

neobhodno ni potrebno. Zadostuje, ako vzamemo ekstirpator, s katerim zimsko brazdo razdrobimo, potem pa seme dobro zavlačimo. Čas sejatve: za zimski ječmen prva polovica v septembru, za jari ječmen mare, april, in maj takrat, kedar je se spomladanskih mrazov bati. Semena gre na hektaro 2—3 hektolitri, pri sejanji z mašino 1—2. Pod zemljo se spravi seme do 3—6 centimetrov globoko in se z valjarjem povalja, kar je velike koristi. Pleti je pogosto treba, in tudi kositi, preden v klasje vhaja, ako je rastlina prebujno rastla; toda kosi se naj jako opazno in ne prepozno. Čas rasti znaša pri zimskem ječmenu 270—290 dni, pri jarem 70—80 dni. Žetev zimskega ječmena vrši se ob koncu junija in začetku julija, jarega zadnje dni julija in prve dni avgusta. Požeti se mora, preden popolnoma dozori. Pridetek: zimski ječmen daje 30—50 hektolitrov zrnja in 20—25 meterskih centov slame, jari: dvovrstni 13—30 hektl. in 8—10 met. cent. slame, štirivrstni 15—25 hektl. zrnja in 10—20 met. cent. slame. Shranitev in poraba. Kakor se ječmen v mokrem vremenu sejati ne sme, jednako ne spravljati. Snopovje naj se dobro izsuši, ker vlažno spravljani ječmen se rad ugreje, kar pa znatno kvari zrnje in slamo. Zrnju treba je prozračne shrambe. Iz ječmena delajo slad za pivo, žeje iz nja žganjico, meljejo surogatno kavo, ophan rabi za kašo, šrotan za jako dobro polaganje konjem, govedom za debeljenje, dalje kot izvrstna hrana ovcam, svinjam in kurom, ki potem radi nesejo. Slama ječmena je za polaganje živini najboljša. Ječmenišče je dobro za deteljšče, za repo in zlasti pa za tobak. Tudi rž in oves stori v ječmenišču. Bolezni in sovražniki. Zimski ječmen vrabei močno nadlegujejo. Sploh pa ječmenovo setev hudo napada snet. Zato svetujemo ječmeno seme namakati v takej vodi, kder se je raztopilo nekaj bakrenega vitrijola (Kupfer-Vitriol.) L. G.

Nekolike o sočivnih semenih.

M. Jeden najimennitnejših opravkov za sočivnega vrtnarja je izbiranje dobrega in zanesljivega semena. Pa nič manj važno delo, ko izbiranje, je njegovo posejanje in pospravljanje pod zemljo, da potem jednakomerno poganja in raste.

Nektere sorte sočivnega semena boljše kaže, da si jih sočivar sam doma priredi, za druga pa je boljše k semenskem kupcu iti. Prva si pravi sočivar v prvi vrsti sam priredi. Ne da bi s tem se hotelo reči, da so semenski kupci nepošteni, na ktere se ni zanašati, ampak zaradi tega, ker najboljše semena v trgovino še pridejo ne. Včasih si tisti, ki si semenske sorte sami priredijo, najboljše sorte pri svojih znancih za druge semenske sorte zamenjajo. Vzrok je vsem pravim sočivnim vrtnarjem dobro znan. Jeden izgled bode nam to do dobrega pojasnil. Vzemimo n. pr. čebulovo seme. Ako se navadno čebulovo seme, kakor se

pri semenskih kupcih kupuje, poseje, vzraste mnogo odstotkov pokvečenega, debelovratnega čebula. Ako se pa skozi dve ali tri leta za pridelovanje semena le okrogle, trde in lepe čebulove rastline za seme pusté, se iz takega semena razmeroma le malo pokvečenega čebula izrodi. Skrb in trud, ki ga pridelovanje dobrega in zanesljivega semena zahteva, je prevelika, da bi je ovi, ki semena za trgovino pridelujejo, toliko na to delo obračati mogli. Le kdor sam za se semena prideluje, si bode tudi na vse moči prizadjal in skrbel, da se dobrega in zanesljivega semena priredi. Kakor je z čebulovim semenom, ravno tako je dostikrat z zeljem, salato, karfiolom, repo in s kumarami. Drugače je že z graham, fižolom, selarjem in krompirjem. Ta semena se rada in brez skrbi pri semenskih kupcih naročujejo. Pri teh se more človek na njihovo dobroto prej zanesti, ko pa pri gori imenovanih, tudi se jih navadno ne potrebuje toliko, da bi vredno bilo, si jih doma prirediti.

(Dalje prih.)

Vinorejska šola v Mariboru imela je šolski sklep in javno skušnjo dne 16. febr. t. l. Od deželnega odbora bil je navzoč g. dr. Schreiner. Tudi precej gostov je prišlo. Omenimo deželna poslance g. dr. Dominkuša in dr. Radaja, ces. svetovalca dr. Muleja, č. g. župnika Herga, profesorja č. g. dr. Pajeka, vinskega trgovca Pfriemerja. Ker je ravnatelj g. Goethe zbolel in se mudi v Gorici pod milejšim nebom, moral je adjunkt g. J. Hanzel skoro iz vseh predmetov sam izpraševati, kar je z vrlim uspehom in prav spretno opravljal. Učenci so pa morali res ne samo veliko delati, ampak tudi marljivo učiti se, pisati, brati, računati in risati. Slovenskim gostom bilo nam je vse prav, le eno ne, namreč to, da se je v vseh predmetih izključljivo v nemščini podučevalo. Večina gojencev je slovenska. Videlo se jim je, koliko so trpeli, preden so toliko nemščini privadili se, da so mogli predavanja razumevati! Poblevne vadnice v spisovanji slovenskih sestavkov po navodu spretnega učitelja g. Jakšeta, te vendar ne nadomestujejo tega, kar je takemu fantu treba, ako hoče na Slovenskem službo dobiti ali sploh sorojakom koristiti. Ako le nemška imena in izraze pozna, slovenskih pa ne, kako hoče pogovarjati se z izobraženimi Slovenci, kako slovenske gospodarske novine in knjige rabiti? Kot potovalni učitelj pa ne more nikder pri nas pred občestvo stopiti. Ko bi vendar slovenska imena in izrazi zapisani bili v muzeji na raznih tvarinah, mašinah, sadovnih in trsnih sortah itd. bi uže veliko leži bilo. Sploh v tej reči treba je nekaj storiti, morebiti od naših poslancev v deželnem zboru!

Dopisi.

Od sv. Petra pod sv. gorami. (Tolovaj Guzaj) bil je v sredo 11. februarja t. l. vjet? V pondeljek poprej, namreč 9. februarja, oglasil

je se v naši kaplaniji in popraševal po g. kaplanu in g. župniku, ki pa sta slučajno bila v Kozjem. V sredo jutro pride skoz Čehovec čudno močan in dobro rejen človek zavít v kožuhatu suknjo. Na glavi nosi srbsko kapo. Obiše zaporedom 3 oštarije govoreč hrvatski, slovenski in nemški. Naenkrat se čuje glas: Guzaj je tu! Kupoma letijo ljudje za njim, ko se v pobeg spusti. Toda nihče se ne upa prav, da bi ga bil prejel. Skoraj bi ta zviti in drzni ubijavec zopet utekel, ko ga hipoma, hrabro in junaško ugrabi Janez Preskar, priden doslužen vojak. Sedaj priskočijo še nekateri in pomagajo tolovaja podreti, zvezati in županu izročiti. Trije žandarji so potem ga gnali k sodniji. Pogumni Janez Preskar dobi postavljenih 150 fl. Tolovaj imel je pri sebi 883 fl. 49 kr. močen revolver in nenavadno dolg ključ. Toda sedaj se jim vse smeji, ker jihov jetnik ni bil tolovaj Guzaj, ampak trgovec D. iz B. menda premalo trezen!

Iz Doberne. (Letošnji pust) bi toraj zopet preživeli. Marsikteri mladenič in deklica, ki sta slovo dala samskemu stanu in si obljubila nerazvezlivo zvestobo ter si v zraku zidala zlate gradove, bodeta se v ta čas ozirala z veseljem, ako jima grenka žalost ne bode parala otožnega srca. Brezumnih ostankov iz razkalašene dobe zaslepljenega malikovalstva v našem tihem kraju nisi zasledil. Za to skrbi že okoliščina, ki jo je poslanec Plener enkrat omenil v državnem zboru, rekši, da v Avstriji nahajamo to, kar sicer nikjer po širokem svetu, — tri denarstvene ministre a prazne kase. Slaboglasni polom ali „krah“ je namreč svoje dolge roge pokazal tudi pri nas. Pred letom 1873 če si n. pr. vozniku ali kakemu strežniku „na roko“ dal 1 fl., je nezadovoljno ogledoval darovalca od pet do glave, a da bi berač vzel krub za dar, to je bilo kaj posebnega. Darožljivost ni imela mere. Neka deklica, (da omenimo vzgled) je odhajajočemu topličarju prinesla šopek cvetlic; bogatin naroči služabniku prinesiti „par krajcarjev“, a ta vzame 5 zlatov, ki jih gospod potem podari otroku! Zopet se je prigodilo večkrat, da je strežnik v kavarni ali gostilni dobil plačano jed in pijačo, vrh tega je „za trud“ še pod izpraznjeno posodo našel po desetak!... Tako ravnanje bogatinov je posebno razvadilo služinčad in delavce ter jih zapeljevalo, da zaslužnega denarja niso spravljali za „stare zobe“. Iz stavka: „moli, delaj in bodi varčen“ je marsikteri izbrisal prvo in zadnjo besedo. To je med drugim uzrok, da se pomanjkanje tem boljše čuti in težje prestaja sedaj, ko so nastopili inačnisi časi, časi z „lagodno-mršavimi kravami“ in s „snetljivimi klasi“. Sicer pa če še tudi kdo ima kaj blaga, ali ga skoro toliko ne more spraviti v denar, da bi namiril najnujnejše potreboče. No, kako bi pa mogel kaj prodati? Domači barantači vsega spokupiti ne morejo, ker potem niso v stanju dotičnega blaga razpečati med večje obrtnike. Toti gledajo